

УДК 510.3713

**ЭКОНОМИСТ АДИСТЕРИН ДАЯРДООДОГУ МААЛЫМАТТЫК ЖАНА
КОММУНИКАТИВДИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫН РОЛУ**

Субанов Б.А.
ЖАМУ, Таш-Көмүр шаары
Bekjan1980@mail.ru

Аннотация

Макалада маалыматтык жана коммуникативдик технологиялардын экономист адистерди окутуудагы ролу, окутуу багыттары жана ар кандай окуу программалары каралган.

Abstract

In article are considered problems of the use information-communication technology in preparing the future economist. The Author are chosen main features of the use information-communication technology.

Азыркы учурда дүйнөдө компьютердик техниканы тез өнүктүрүү жана адамзат ишмердүүлүгүнүн бардык чөйрөлөрүнө киргизүү процесси жүрүүдө.

Компьютердик техниканы колдонуу – маалыматты тез, жөндөмдүү жана туура алууга, сактоого, берүүгө, аны рационалдуу пайдаланууга алып келет. Буга билим берүүнү маалыматташтыруу процесси шарт түзөт, ал билим берүү мекемелерине маалыматтык каражаттарды, маалыматтык продукцияларды жана бул каражаттарга негизделген педагогикалык технологияларды киргизүүнү түшүндүрөт.

Заманбап коом окуу жайдын бүтүрүүчүлөрүнөн өндүрүштө аларга зарыл боло турган фундаменталдык базалык даярдыкты гана эмес, маалыматтык-технологиялык даярдыкты талап кылат.

Азыркы убакта окутуу процессинде маалыматтык технология (МТ) эки багытка ээ. Биринчи багыт – бул окуу сабактарынын белгилүү чөйрөлөрүндө билим жана жөндөм алуу үчүн компьютердик сабаттуулукка ээ болуу.

Экинчи багыт - бул компьютердик технологияны окутуунун натыйжалуулугун жана студенттердин билиминин сапатын жогорулатууга жөндөмдүү окутуунун күчтүү каражаты катары колдонуу.

Компьютерге окутууда интерактивдик такта, мультимедиялык проектор жана башка каражаттар менен айкалыштырып колдонуу “*билим берүүдөгү жаңы маалыматтык технологиялар*” деп аталып келет.

Маалыматтык технологияларын (МТ) колдонуу менен сабак өтүү окуу материалын өздөштүрүүнү жеңилдетип гана койбостон, студенттердин чыгармачыл жөндөмдөрүн өнүктүрүү, таанып-билүү ишмердүүлүгүн активдештирүү мүмкүнчүлүгүн берет, заманбап коомдо жигердүү жашоо позициясын калыптандырууну шарттайт. Көп учурда окуу процессинин бардык этаптарында, өзгөчө атайын сабактарды окутууда, биз электрондук окуу китептери, интерактивдик такта, электрондук энциклопедиялар, Интернеттин билим берүү ресурстары, фильмдер жана сүрөттөр менен дисктер, электрондук пособиелер, мультимедиялык проектордун жардамы менен көрсөтүлгөн презентациялар өндүү МТ элементтерин пайдаланабыз.

Компьютерлерди окуу программаларын окутуунун универсалдуу каражаттары деп атоого болот.

Дидактикалык максаттарына жараша компьютердик программалардын түрлөрүн бөлүүгө болот:

- окуу;
- машыктыргыч;
- көзөмөлдөөчү;

- көрсөтүүчү;
- имитациялык;
- сурап-билүү-маалыматтык;
- мультимедиа, окуу китептер.

Техникалык жана экономикалык адистиктердин биринчи курсунун бардык адистиктеринин студенттери информатиканын теориялык негиздерин, программалоо тилдерин, компьютердик тутумду аппараттык жүзөгө ашырууну, компьютердик тармактарды куруу принциптерин, Интернет глобалдык тармагынын издөө ресурстарын үйрөнүшөт.

Лабораториялык сабактарды өткөрүүдө студенттер жалпы жана атайын багыттагы негизги программалык пакеттер: тексттик процессор, таблица процессору, графикалык редактирлөө, Web-браузерлер, сервистик утилиттер менен таанышат.

Жогорку курстун студенттери маалыматтык технологияларды түрдүү сабактар боюнча рефераттарды даярдоо үчүн маалыматтарды издөөдө, курстук жана дипломдук иштерди аткарууда, өндүрүштүк жана диплом алдындагы практикадан өткөндөн кийин отчетту аткарууда колдонушат.

Андан ары атайын сабактарды үйрөнүүдө, маалыматтык агымда эркин багыт алуу үчүн түрдүү профилдеги заманбап адис компьютерлердин, телекоммуникациялардын жана байланыштын башка каражаттарынын жардамы менен маалыматты алууга, иштетүүгө жана пайдаланууга жөндөмдүү болушу керек.

Акыркы жылдары окуу жайдагы окутуучулардын негизги көйгөйлөрдүн бири адистин кесиптик-ишмердүүлүк сапаттарын калыптандыруудагы окутуунун маалыматтык технологияларынын ролу болуп саналат.

Бул көйгөйдү чечүүнүн негизги багыттары төмөндөгүлөр болуп саналат:

- ❖ окуу процессин компьютерлештирүү;
- ❖ окутуунун маалыматтык технологияларындагы жаңычылдык;
- ❖ студенттердин өз алдынча билим алуусундагы электрондук окуу китептеринин ролу жана орду;
- ❖ жекече компьютерди колдонуу менен студенттердин өз алдынча ишин уюштуруу;
- ❖ билимге компьютердик көзөмөлдөө жүргүзүү тажрыйбасы;
- ❖ окуу процессинде мультимедиялык технологияларды пайдалануунун натыйжалуулугу.

Сабакта мультимедиялык технологияларды колдонуу маанилүү ролду ойнойт.

Мультимедиялык технологиялар окуу жайында окутуу-тарбиялоо процессин оптималдаштыруунун ыкмасы, ошондой эле келечектеги адис аларды оптималдуу пайдалана алуусу үчүн үйрөтүү үчүн объект болуп калышы керек.

Студент-экономисттерди даярдоонун алдында турган милдеттер маалыматтар базасынын (МБ) теориясы менен таанышуу, финансылык жана экономикалык-статистикалык маалыматты камтыган локалдык жана дистанттык маалыматтар базаларын пайдалануу көндүмдөрүн алуу зарылчылыгын аныктайт. Бул блокто сааттардын көпчүлүк саны математикалык сабактарга жана маалыматтык технологияларды үйрөнүү менен байланыштуу сабактарга бөлүнгөн. “Маалыматтар базасы” – “Информатика” сабагынын милдеттүү дидактикалык бирдиктеринин бири.

Маалыматтар базасын окутуу технологиясында, “Информатика” базалык сабагындагыдай эле, эки өз ара байланыштуу блокко бөлүнөт: теориялык (банктерди жана маалыматтар базасын долбоорлоо негиздери) жана прикладдык (маалыматтарды сактоо, издөө, иштетүү жана берүү боюнча заманбап компьютердик технологиялардын мүмкүнчүлүктөрү). Бул факт маалыматтар базасын үйрөнүүдө алынган методикалык жыйынтыктарды заманбап адис-экономисттин калыптануусундагы информатиканын

дүйнө тааным жана инструменталдык ролдорун түшүнүү үчүн толуктоо катары пайдаланууну шарттайт.

Окуу процессин натыйжалуу уюштуруу үчүн студенттер компьютерде иштөөнүн жок дегенде минималдуу көндүмдөрүнө ээ болушу керек, ал төмөндөгүлөрдү карайт:

- ✓ маалыматты киргизүү жана редактирлөө жөндөмү;
- ✓ маалыматты принтерде басып чыгара билүү;
- ✓ электрондук почта аркылуу маалыматты алуу жана жөнөтө билүү;
- ✓ чатта жана форумда иштей билүү ж.б.

Ушуга байланыштуу, окутуучуларга карата негизги психологиялык-педагогикалык талаптарды түзүүгө болот:

- ❖ Окутуучунун натыйжалуу таанып-билүү ишмердүүлүгү уюштуруунун өзгөчөлүктөрүн жана ыкмаларын үйрөнүү зарылчылыгы, анын жыйынтыгында билим алуучулар билимге жана жөндөмдөргө ээ болот, жаңы билимдерди өздөштүрүлгөндөр менен байланыштырат.
- ❖ Окутуучу окутуу процесси башталганга чейин билим жана жөндөм тутумун, ар бир билим алуучу окуунун акырында чечүүнү үйрөнүшү керек болгон тапшырмалар тутумун толук курушу керек.
- ❖ Аралыктагы педагог үчүн билим алуучунун өз алдынча иштөөсүн активдештирүү жөндөмү өзгөчө мааниге ээ.
- ❖ Мейкиндикти же убакытты бөлүүнүн шарттарында билим алуучунун таанып-билүү ишмердүүлүгүнүн кыймылдатуучу күчү эмне болуп саналаарын аныктай билүү.
- ❖ Билим алуучуда таанып-билүү ишмердүүлүгүнө кызыгууну жана канааттанууну калыптандыруу, билимге жана жөндөмдөргө ээ болууга карата туруктуу таанып-билүү керектөөлөрүн, мотивациясын калыптандыруу жөндөмү.
- ❖ Топтук жана долбоордук иштерди уюштуруунун ыкмаларын үйрөнүү зарылчылыгы
- ❖ Окутуучунун ролу маалыматтык маданиятты калыптандыруу менен тыгыз байланыштуу.
- ❖ Мугалим студент аткарууда анын өндүрүштүк ишмердүүлүгү менен байланыштуу конкреттүү тапшырмаларды чече турган индивидуалдык тапшырмаларды иштеп чыгуу үчүн, аны ЖОЖ даярдап жаткан ишке карата практикалык чөйрөдө турушу мүмкүн экендигинин фактысын пайдалануусу керек.

Бул окууну кесиптик ишмердүүлүгү менен айкалыштыруу керек болгон аралыкта билим алган студенттин ашыкча жүктөн алыс болуусун шарттайт.

Адабияттар:

1. Чеверева, С.А. Принципы информатизации процесса управления в сфере образования / С.А. Чеверева // Проблемы развития предприятий: теория и практика: материалы 5-й Международ. науч.-практ. конф., 24-25 нояб. 2005 г. - Самара: Изд-во Самар. гос. экон. ун-та, 2005. - Ч. 3. - С. 279-283.
2. Чеверева, С.А. Формирование информационной культуры экономиста - менеджера АПК как дидактическая задача/ С.А. Чеверева // Информатика и образование. - 2007. - № 1. - С. 112-114.